

ขมิ้นชัน

ชื่อสมุนไพร ขมิ้นชัน

ชื่ออื่น -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma longa* L.

ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เหง้ารูปไข่ มีแงะแขนงรูปทรงกระบอก หรือคล้ายนิ้วมือ ตรงหรือโค้งเล็กน้อย ยาว 4-7 เซนติเมตร กว้าง 1-1.5 เซนติเมตร หนาประมาณ 1-1.8 เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้างตัด สีภายนอก สีนํ้าตาลถึงเหลืองเข้ม ๆ มีรอยย่น ๆ ตามความยาวของแงะ มีวงแหวนตามขวาง (leaf scars) บางที่มีแงะเป็น ปุ่มเล็ก ๆ สั้น ๆ หรือเห็นเป็นรอยแผลเป็นวงกลมที่ปุ่มนั้นถูกหักออกไป ผิวนอกสีเหลืองถึงสีเหลืองนํ้าตาล สีภายในสีเหลืองเข้มหรือสีส้มปนํ้าตาล เป็นมัน แข็งและเหนียว เมื่อบดเป็นผงมีสีเหลืองทองหรือสีเหลืองส้ม ปนํ้าตาล กลิ่นหอมเฉพาะตัว รสขม ฝาด เผื่อน เผ็ดเล็กน้อย

ลักษณะวิสัย ต้นขมิ้นชัน

เครื่องยา ขมิ้นชัน

เหง้า ขมิ้นชันสด (แง่งที่แตกแขนงจากเหง้าหลัก)

เหง้า ขมิ้นชันสด (ส่วนเหง้าหลัก)

ขมิ้นชัน

เหง้า ขมิ้นชันสด

เหง้าขมิ้นอ้อยสด (ซ้าย) และ เหง้าขมิ้นชันสด (ขวา)

ดอกขมิ้นชัน

สรรพคุณ

ตำรายาไทย ใช้ภายใน ช่วยเจริญอาหาร ยาบำรุงธาตุ ฟอกเลือด แก้ท้องอืดเฟ้อ แน่น จุกเสียด ลดน้ำหนัก ปวดประจำเดือน ประจำเดือนมาไม่ปกติ อากาโรคีซ่าน แก้อาการวิงเวียน แก่หวัด แก้อาการชัก ลดไข้ ขับปัสสาวะ รักษาอาการท้องมาน แก้ไข้ผอมแห้ง แก้เสมหะและโลหิตเป็นพิษ โลหิตออกจากทวารหนัก และเบา แก้ตกเลือด แก้อาการตาบวม แก้ปวดฟันเหงือกบวม มีฤทธิ์ระงับเชื้อ ต้านวัณโรค ป้องกันโรคหนองใน แก้ท้องเสีย แก้บิด รักษาเมะเร็งลำไส้ ใช้ภายนอก ช่วยลดอาการฟกช้ำบวม ปวดไหล่และแขน บวมช้ำและปวดบวม แก้ปวดข้อ สมานแผลสดและแผลถลอก ผสมยานวดคลายเส้นแก้เคล็ดขัดยอก แก้น้ำกัดเท้า แก้คันระดู แก้กกลากเกลื้อน แก้โรคผิวหนังผื่นคัน สมานแผล รักษาฝี แผลพุพอง ลดอาการแพ้ อักเสบจากแมลงสัตว์กัดต่อย ตำใส่แผลห้ามเลือด รักษาผิว บำรุงผิว

นอกจากนี้บัญชียาจากสมุนไพร ที่มีการใช้ตามองค์ความรู้ดั้งเดิม ตามประกาศ คณะกรรมการแห่งชาติด้านยา ปรากฏการใช้ชันน้ำมันชัน ในยารักษากลุ่มอาการทางระบบทางเดินอาหาร ตำรับ “ยาเหลืองปิดสมุทร” มีส่วนประกอบของชันน้ำมันชันเป็นองค์ประกอบหลัก ร่วมกับสมุนไพรอื่นอีก 12 ชนิดในตำรับ มีสรรพคุณบรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน และท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้ นอกจากนี้ยังจัดอยู่ในบัญชียาพัฒนาจากสมุนไพรที่สามารถใช้เดี่ยว เพื่อบรรเทาอาการแน่น จุกเสียด